

gratulerer jeg i Reglen ikke dem, som skulle have Lagation, medmindre den er bestemt til Prioritetserretning, men det vil den ikke være i dette Tilfælde, her vil det være Salgsværdien, der skal udfindes, og jeg skulde tage meget feil, om ikke Reglen de Lagatorer, som her i dette Tilfælde ville blive udnævnte blandt Landmænd, ville være mere tilbøjelige til at tagere Fabrikkerne som Jern og Sten osv., end de ville tagere dem efter den Værdi, de maa antages at have som Etablissementer, saameget mere som flere af disse Fabrikker, navnlig Papirfabrikkerne, ikke i de senere Aar have givet nogenjohmhelst paavisselig Indtægt paa Grund af Konjunkturerne. Hvis disse Bestemmelser blive til Lov, kan det virkelig tænkes, at det vil komme til en ganske alvorlig Kollision, og jeg tror nok, at det vil være høist nødvendigt, at man omgjörder disse Expropriations-Bestemmelser med endnu mere Forsigtighed, end Lovudkastet har forsøgt. Medens saaledes dette Lovudkast ogsaa efter min Mening paa forskjellige Punkter gaar Grundlovens § 82 for nær, er der eet Punkt, hvor det indeholder — jeg vil ikke sige en Krænkelse af — men dog, om man vil, en lille Tilbidsættelse af Bevillingsmyndigheden. Hverde Medlemmer ville have set, at der er en Paragraf, hvori det bestemmes, at Indenrigsministeren kan bevilge Udgifter, som ere nødvendige for at forberede Planer til Vands Afledning i større Omfang. Jeg skal ikke have Noget imod denne Foranstaltning. Jeg tror ogsaa, at det vil være rigtigt, at Staten der, hvor større Distrikter nu ligge hen, uden at Vandet benyttes til Vandingsanlæg — det gjælder navnlig for store Dele af Vestsjælland — tager Initiativet og afholder de første forberedende Udgifter, skjøndt disse efter Omstændighederne kunne blive ganske betydelige; men jeg tror ikke, det er konstitutionelt rigtigt saaledes paa Forhaand at give Indenrigsministeren denne Bevillingsmyndighed. Jeg tror, at det vil være nødvendigt, at disse Udgifter bevilges gennem Finantsloven og ikke opføres som en staaende Konto paa Finantsloven, uden i Forveien at være bevilgede. Jeg indrømmer gjerne, at det er af mere formel Natur; men da man fra alle Sider, ogsaa fra den høie Regjerings Side er saa overordentlig formel med at opfylde Grundlovens Bestemmelser, ja selv dens Ordlyd, idet man f. Ex. ikke forelægger Love, men fremsætter dem, saa mener jeg det vil være rigtigt, at man ogsaa har sin Opmærksomhed henvendt paa dette. Medens der saaledes efter min Mening er forskjellige Ting, som kunne fortjene en næiere Drøftelse, inden man gaar ind paa disse nye Bestemmelser i det forelagte Lovudkast, er der efter min Mening ogsaa Punkter, som ere ubeladte, og som dog formentlig have ikke ganske ringe Betydning. Hverde Medlemmer ville se, at Loven efter sin Overstrift handler om Vands Afledning og Vands Benyttelse; men komme vi ind i Loven selv, ta-

ler den stadig om Vandløb. Der findes ikke et Ord om Kilder. Og nu er det dog imidlertid saa, at Kilder paa forskellige Steder i Landet spille en ganske overordentlig stor Rolle, de spille ofte en stor Rolle for hele Landsbyens Vandforsyning. Der er mange Landsbyer, der faa deres Brøndvand fra enkelte Kilder. Naar en saadan Kilde nu muligvis ligger paa et Terræn, som tilhører, jeg vil sige en Godseier eller en større Gaardeier, som faar Lyst til at benytte denne Kilde til at skaffe sig en Vandledning til sit Beboelseshus, sin Kofstald, Gæstestald, Have osv., og han foretager dette Anlæg og benytter alt Vandet dertil, saaledes at Brøndene i Landsbyen i tørre Somre navnlig staa i Fare for at blive tomme, tør jeg nok spørge, om der ikke bør gives Regler for saadanne Tilfælde. Man maa ikke sige, at det hører til de utænkelige Tilfælde; thi saadanne Tilfælde er indtrufne, og der gives da ingen Regel for dem. Altsaa, naar man taler om Vands Benyttelse, man maa virkelig ogsaa tage denne Del af Vandet med, som spiller en overordentlig stor Rolle i enkelte Tilfælde. Jeg tvivler nu ikke om, at den ærede Minister efter sin Udtalelse om den enkelte Brøndiers Ret til Vandet i Aløbene, vil være enig med os i, at heller ikke Kilderne kunne i den Grad være Særeiendom, som man ofte vil gjøre dem til. Paa den anden Side skal jeg gjerne indrømme, at Spørgsmaalet kan være overordentlig tvivlsomt; men netop derfor bør man træffe Bestemmelser derom, og jeg kan derfor ikke skønne rettere, end at, hvis denne Lov overhovedet skulle udkomme, maa den ogsaa omfatte Bestemmelser angaaende Kilderne. Der er et Punkt til, jeg savner, og som det undrer mig, at man ikke er kommen ind paa. Det er det, hvor der er Tale om Vandets Benyttelse af Brugene af de tilgrændende Jorder. Der staa i Loven, at Brugen i Reglen staa dem frit for, naar de ikke krænktes Andres Ret, navnlig ikke Møllers og Fabrikers Ret. Der er imidlertid slet ikke omhandlet det Tilfælde, at Brugeren ved de Anlæg, han efter Loven har Ret til at gjøre, kommer til at infticere Vandet paa en saadan Maade, at enten Dyrelivet i Vandet gaar helt tilgrunde, eller ogsaa dets Anvendelse til Driftvand, navnlig for Kreaturer, bliver helt umulig. Jeg tænker navnlig paa saadanne Tilfælde, hvor der anlægges Garverier eller Fabrikker, hvor der bruges Klor. Der er jo meget ofte Manufakturfabrikker, hvor der bruges Klor eller Anilin eller andre saadanne Giftstoffer, som jo kunne afstedkomme Ulykker eller i ethvert Fald ødelægge Fiske-riet, som har stor Betydning, i alt Fald mangfoldige Steder. Jeg skal ikke opholde det høie Thing længere; jeg skal blot til Slutning udtale, at det ogsaa forekommer mig, at der her er et brugtbart Grundlag, som med Fliid og Arbejde fra dette Things Side mulig kan blive til en god Lov.